

Huotarinen Heini

20.1.2025

E-kirje: Eurooppalainen demokratiakilpi ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategia

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 13.11.2025 tiedonannot Eurooppalainen demokratiakilvestä (JOIN(2025) 791 final) ja EU:n kansalaisyhteiskuntastrategiasta (COM(2025) 790 final). Komissio aikoo toteuttaa niihin sisältyviä toimia vaiheittain toimikautensa aikana.

Suomen kanta

Yleistä

Suomi pitää komission tiedonantoa EU:n demokratiakilvestä ja kansalaisyhteiskuntastrategiasta tervetulleena ja ajankohtaisena. Suomi yhtyy tiedonannoissa esitettyyn laajaan näkökulmaan demokratian vahvistamisesta. Suomi näkee myönteisenä, että elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan rooli toimivassa demokratiassa tunnustetaan ja tunnustetaan myös EU-tasolla. Demokratian ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen on tärkeä osa yhteiskunnallisen kriisinkestävyyden vahvistamista.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin toiminnan perusta. On tärkeää, että demokratia- ja perusoikeuspolitiikan pitkäjänteistä kehitystyötä EU:ssa jatketaan. Toimien on turvattava sanan- ja mielipiteenvapauden toteutumista.

Avoimen ja osallistuvan demokratian kehittäminen on ollut pitkään myös kansallisen demokratia- ja kansalaisyhteiskuntapolitiikan lähtökohtana Suomessa. Onkin hyvä, että komissio on tässäkin yhteydessä mahdollistanut kansalaisille mahdollisuuden osallistua valmisteluun.

Suomi näkee, että vaikuttavien demokratiaa ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä edistävien toimien kehittäminen ja toimeenpano edellyttävät laaja-alaista yhteistyötä eri sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa.

Suomi pitää tärkeänä nuorten osallistumista ja nuorisoulottuvuuden valtavirtaistamista eri politiikkasektoreilla, ottaen huomioon myös heikommassa asemassa olevat nuoret. Suomi tukee nuorten osallistumisrakenteiden vahvistamista kaikilla politiikka-aloilla myös ylisukupolvisen keskustelun varmistamiseksi. On kannatettavaa, että tiedonannot huomioivat olemassa olevat EU:n osallisuusrakenteet, joiden tehokas hyödyntäminen nuorten aidon ja merkityksellisen osallistumisen turvaamiseksi on olennaista.

Demokratiakilpi

Suomi katsoo, että demokratian kehittäminen ja nykyiseen geopolitiittiseen ja digitaaliseen toimintaympäristöön sisältyviin riskeihin vastaaminen edellyttää kokonaisvaltaisia toimia ja yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

Demokratiakilven lähtökohdat vaikuttavat onnistuneilta ja on tärkeää, että sillä vahvistetaan demokratian edellytyksiä. Suomi katsoo, että demokratiakilven toimeenpanoon tarvitaan johdonmukaisuutta. Hankkeiden toteutuksessa on tärkeää niiden hyvä suunnittelu ja riittävät resurssit. Jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumismahdollisuudet on turvattava aloitteiden tarkemman sisällön määrittelyssä ja niiden toteutuksessa sekä seurannassa.

Suomi pitää tärkeänä verkostomaista työtettä demokratian kehittämisessä ja haasteisiin vastaamisessa, mitä Euroopan demokraattisen häiriönsietokyvyn keskus voi onnistuessaan edistää entisestään. On tärkeää, että työhön osallistuvat toimijat, kuten mahdolliset faktantarkistajat, valitaan mukaan puolueettomasti, tasapuolisesti ja läpinäkyvästi. Keskus voisi integroida entistä paremmin eri toimijoita, koota yhteen olennaisimpia eurooppalaisia näkemyksiä informaatiovaikuttamisen torjunnasta ja saada yhteistyöstä kansalaisyhteiskunnan kanssa parempaa vastetta informaatiovaikuttamisen torjunnassa. Suomi pitää hyvänä demokratiakilven aloitteita vaaliyhteistyöverkoston työn kehittämisestä ja korostaa vaaliyhteistyöverkoston ja tulevan keskuksen yhteistyötä.

Suomi pitää tärkeänä, että kilvessä keskitytään nykyisen lainsäädännön jalkauttamiseen ja tehokkaaseen toimeenpanoon ennen uusien lainsäädäntöaloitteiden antamista. Suomi pitää hyvänä komission pyrkimyksiä tehostaa nykyisen lainsäädäntökehikon valvontaa informaatioympäristön eheyden turvaamiseksi sanan- ja mielipiteenvapaus turvaten. Verkkoalustojen huolellisuusvelvollisuuksien noudattaminen EU:n digipalvelusäädöksen edellyttämällä tavalla voisi hillitä verkkoalustoilla havaittavia yhteiskunnallisia riskejä.

Suomi pitää keskeisenä, että demokratiakilvessä on tunnistettu riippumattoman, vapaan ja itsenäisen median merkitys, mutta myös journalistisen median kohtaamat haasteet nykyisessä toimintaympäristössä. Suomi pitää hyvänä, että myös EU-tasolla toteutetaan toimia tasapuolisten kilpailuedellytysten turvaamiseksi mediayhtiöiden ja kansainvälisten digijättien välillä.

Suomi pitää niin ikään tärkeänä, että komissio antaa kilvessä yhteiskunnallisen luottamuksen rakentamiselle sekä osallistumisen ja demokratian edellytysten luomiselle suuren painoarvon.

Suomi katsoo, että digitalisaation ja tekoälyn nopea kehitys edellyttää ihmiskeskeistä lähestymistapaa, jossa korostetaan kansalaisten osaamispääoman vahvistamista, osallistumista ja aktiivista toimijuutta digitaalisessa yhteiskunnassa. Suomi pitää tärkeänä laajaa sivistystä, joka tukee kriittistä ajattelua, medialukutaitoa sekä kykyä torjua disinformaatiota, misinformaatiota (tahattomasti levitettyä väärää tietoa) ja tunnistaa deep fake -vääreännöksiä sekä toimia turvallisesti digitaalisessa ympäristössä. Medialukutaidon sekä demokratia- ja kansalaistaitojen edistämällä elinikäisen oppimisen kautta tuetaan

jokaisen valmiuksia navigoida verkkoympäristöissä ja osallistua digitaaliseen yhteiskuntaan nyt ja tulevaisuudessa.

Suomi pitää verkkoavusteisen rikollisuuden torjuntaa tärkeänä osana demokraattisen yhteiskunnan turvallisuuden ja luottamuksen vahvistamista sekä korostaa tässä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön merkitystä digitaalisen toimintaympäristön suojaamisessa.

Jotta unioni voi vastata tehokkaasti muuttuviin demokratiahaasteisiin, on tärkeää, että jo olemassa olevia välineitä käytetään tehokkaasti ja toisiaan täydentävästi, ja että uusia välineitä kehitetään tarvittaessa myös jatkossa. Yhteistyö esimerkiksi Euroopan neuvoston kanssa on tärkeää, ottaen huomioon erityisesti uuden Demokratiapaktin Euroopalle, Reykjavikin periaatteiden, ihmisoikeussopimusten ja Venetsian komission oikeusvaltion tarkistuslistan (Rule of Law Checklist) merkityksen.

Kansalaisyhteiskuntastrategia

Suomi pitää EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian keskeisiä tavoitteita - kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kehittäminen ja kansalaisyhteiskunnan tilan kaventumisen ehkäiseminen - asianmukaisina. On tärkeää reagoida haasteisiin samalla painottaen strategisen ennakkoinnin merkitystä. Turvaamalla kansalaisyhteiskunnan vapautta ja elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa luottamusta, osallisuutta ja yhteiskunnan resilienssiä.

Suomi pitää hyvänä, että kansalaisyhteiskuntastrategia perustuu hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan kumppanuuden vahvistamiselle. Komission suunnitelma dialogisuuden ja uuden kansalaisyhteiskuntafoorumin perustamisesta on hyvä alku. Koska kansalaisyhteiskunta on moninainen, on tärkeää, että osallistumismahdollisuudet ovat laajoja, monipuolisia ja saavutettavia.

Suomi katsoo, että hallinnon avoin tieto on tärkeä perusta osallistumiselle ja pitää tervetulleena komission suunnittelemaa kansalaistoimintaympäristön verkkotietokeskusta. Keskuksen perustaminen voi onnistuessaan helpottaa tiedonsaantia sekä vähentää hallinnollisia esteitä. On tärkeää, että kansalaisjärjestöjen edellytyksiä osallistua EU:n päätöksentekoon vahvistetaan, ja samalla lisätään mahdollisuuksia saada tietoa olemassa olevista suojakeinoista.

Suomi katsoo, että kansalaisyhteiskuntastrategiaa toteutettaessa on vältettävä kansalaisyhteiskunnan ohjaamista ja kunnioitettava toimijoiden autonomiaa, kuten toiminnan järjestämistä koskevaa päätösvaltaa. Suomi on edistänyt useita EU:n kansalaisyhteiskuntastrategian tavoitteita jo pitkään, ja voi toimia esimerkkinä muille jäsenvaltioille asiassa.

Suomi pitää tärkeänä, että strategiaa toteutettaessa kiinnitetään huomiota myös pienimuotoisen ja vapaan kansalaistoiminnan toimintaedellytyksiin ja toimijoiden välisen luottamuksen lujittamiseen.

Seuraavat kannat on muodostettu eduskuntaselvityksessä U 61/2025 vp (AgoraEU)

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että AgoraEU-ohjelma luo jatkuvuutta perusoikeus- ja demokratia-alan rahoitukseen EU-tasolla varmistamalla CERV-rahoitusohjelman jatkon osana AgoraEU-ohjelmaa. EU-politiikassaan Suomi on myös korostanut perusoikeus- ja demokratiapolitiikan pitkäjänteistä kehitystyötä EU:ssa. Valtioneuvosto pitää siten tärkeänä, että ehdotetulla ohjelmalla ja siihen sisältyvällä CERV+ toimintalinjalla tuetaan näiden periaatteiden ja tavoitteiden toteutumista.

Valtioneuvosto katsoo, että Suomen on tärkeää korostaa pienenä kieli- ja kulttuurialueena pienten toimijoiden mahdollisuuksia päästä ohjelman tukimuotojen piiriin Suomen saannon turvaamiseksi myös uudessa ohjelmassa.

Valtioneuvosto korostaa, että EU:n demokratiatoimien jatkumon sekä vaaliturvallisuustyön ja demokratioiden kriisinkestävyttä vahvistavan työn syventämisen edistäminen ovat myös kansallisen demokratiapolitiikan tavoitteita. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että CERV+-toimintalinjan tavoitteet ovat myös hyvin linjassa valtioneuvoston kansalaisjärjestöstrategian tavoitteiden kanssa.

Pääasiallinen sisältö

Yleistä

Komissio korostaa avoimen kansalaisyhteiskunnan merkitystä demokratialle, minkä vuoksi komissio julkaisi demokratiakilven ja kansalaisyhteiskuntastrategian samassa yhteydessä.

Molemmat hankkeet perustuvat ajatukseen demokraattisten järjestelmien keskeisistä pilareista:

- vapaat ihmiset, vapaat ja rehelliset vaalit,
- vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet,
- elinvoimainen kansalaisyhteiskunta ja
- vahvat demokraattiset instituutiot.

Demokratiakilpi

Eurooppalaisessa demokratiakilvessä esitetään joukko toimenpiteitä vahvojen ja selviytymiskykyisten demokratioiden voimaannuttamiseksi, suojelemiseksi ja edistämiseksi EU:ssa. Demokratiakilvessä otetaan huomioon myös ehdokasmaiden vaikutus eurooppalaisen demokratian kehitykseen ja niiden tukeminen.

Keskeisimpänä yksittäisenä toimenpiteenä demokratiakilvessä esitetään **Euroopan demokraattisen häiriönsietokyvyn keskuksen** perustamista. Keskukseen on tarkoitus koota yhteen EU:n ja jäsenvaltioiden asiantuntemusta ja resursseja parantamaan kykyä ennakoida ja havaita uhkia ja reagoida niihin sekä kehittää demokraattista häiriönsietokykyä, jotta voidaan kestää kehittyviä yhteisiä uhkia, erityisesti ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä disinformaatiota. Keskukseen on tarkoitus yhdistää olemassa olevat verkostot ja rakenteet Euroopan ulkosuhdehallinnon ylläpitämän nopean hälytysjärjestelmän (RAS) tuella ja tiiviissä yhteistyössä sen kanssa. Keskukseen yhteyteen perustetaan sidosryhmäfoorumi luotettavien sidosryhmien väliseen vuoropuheluun.

Demokratiakilven toimenpiteet jakautuvat kolmeen teemaan: informaatioympäristön (tietotilan) eheyden turvaaminen, instituutioiden vahvistaminen, oikeudenmukaiset ja vapaat vaalit sekä vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet, ja kolmantena yhteiskunnan selviytymiskyvyn ja kansalaisten osallistumisen parantaminen.

Demokraattisen häiriönsietokyvyn keskuksen lisäksi **informaatioympäristön eheyden turvaamiseksi** digipalveluasetuksen nojalla kehitetään kriisiprotokolla laajamittaisiin ja mahdollisesti valtioiden rajat ylittäviin tiedotusoperaatioihin ja perustetaan riippumaton eurooppalainen faktantarkistajien verkosto parantamaan faktantarkistusvalmiuksia kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Lisäksi parannetaan ulkosuhdehallinnon kyvykkyyttä ulkoiseen informaatiomanipulaatioon vastaamisessa ja laaditaan ohjeistus mediaviranomaisille EU:n ulkopuolisten mediatoimijoiden tuottamista riskeistä yleiselle turvallisuudelle. Näissä toimissa mukana ovat ehdokasmaat, G7 ja NATO.

Instituutioiden vahvistaminen, oikeudenmukaiset ja vapaat vaalit sekä vapaat ja riippumattomat tiedotusvälineet -teema sisältää monipuolisia toimia, jotka kohdistuvat mediaan ja journalisteihin, somevaikuttajiin, vaaliviranomaisiin sekä poliittisiin toimijoihin. Euroopan vaaliyhteistyöverkoston työtä vahvistetaan vaalien integriteetin ja varautumisen parantamisessa. Vaalien suhteen työmuodot koskevat kyberturvallisuuden parantamista, poliittisen mainonnan avoimuutta, asiantuntijavaihtoja, tekoälyn hyödyntämistä, vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä ja ehdokkaiden sekä luottamushenkilöiden suojelemista.

Muina toimenpiteinä digipalveluasetuksen vaaliohjeistusta päivitetään ja EU:n laajuinen somevaikuttajien verkosto perustetaan. Median osalta nostetaan esiin kulutuskäyttäytymisen muutos kansalaisten hakiessa yhä enemmän tietoa verkkoalustoilta ja tekoälypalveluista sekä algoritmien vaikutus niiden suosiessa sensaatiomaista sisältöä luotettavan tiedon sijaan. Digitalisaation aiheuttama muutos on johtanut myös mainostulojen vähenemiseen ja mediasektorin taloudelliseen paineeseen. Median moniäänisyyttä ja itsenäisyyttä edistetään muun muassa mediavapausasetuksen avulla. Riippumatonta ja paikallista journalismia tuetaan ja eri rahoitusohjelmia käytetään median taloudellisten edellytysten parantamiseen. Myös median yksityisiä rahoitusmahdollisuuksia parannetaan. SLAPP-kanteilta suojautumistyötä jatketaan. Säädöshankkeena mainitaan **Audiovisuaalisia mediapalveluja koskevan direktiivin ja tekijänoikeudesta ja siihen liittyvistä oikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla annetun direktiivin uudelleentarkastelu**.

Yhteiskunnan selviytymiskyvyn ja kansalaisten osallistumisen parantaminen sisältää laaja-alaisesti demokratian edellytyksiä parantavia toimia eri politiikanaloilla, joilla edistetään kaikenikäisten medialukutaitoa ja digitaalista lukutaitoa. Komissio kehittää EU:n kansalaisuutta koskevan osaamiskehyksen sekä suuntaviivat kansalaiskasvatuksen vahvistamiseksi kouluissa sekä ohjeistoa opettajille disinformaation torjunnasta. Myös muita medialukutaidon parantamista koskevia toimia, kuten median resilienssiohjelma ja asiantuntijaverkosto aloitetaan.

Kansalaisten osallistumista demokraattiseen toimintaan vahvistetaan lisäksi osallistavien ja neuvoa-antavien välineiden avulla keskittyen paikallistasoon ja nuoriin. Komissio edistää innovointia verkkoalustoilla, jotka mahdollistavat demokratiaan osallistumisen uuden kansalaisteknologian keskuksen kautta. Tämä toteutetaan käytännössä mm. uuden kansalaisten osallistumista koskevan viranomaisverkoston kautta. Edistääkseen tietoisuutta EU:n lainsäädännön mukaisista kansalaisten demokraattisista oikeuksista komissio esittää EU:n demokratiaoppaan. Komissio järjestää kansalaispaneelin demokratian resilienssistä. Digitaalista osallistumista kehitetään hackatonilla ja ”hubilla”, jonne tulee eri kielillä tietoa osallistumistyökaluista. Nuorille järjestetään keskusteluja komissaarien kanssa ja tulevaisuuden äänet -aloitteella.

Komissio aikoo järjestää korkean tason demokratiatapahtuman ja aloittaa vuotuisen demokratiainnovaatiopalkinnon. Yrityksiä kannustetaan demokratian edistämiseen mm. luomalla oma demokratiabisneskoalitio. Komissio auttaa myös edistämään edelleen näyttöön perustuvaa päätöksentekoa muun muassa antamalla suosituksen tieteellisen näytön tukemisesta päätöksenteossa.

Demokratiakilvessä listataan useita rahoitusohjelmia, joiden kautta on tarkoitus edistää demokratiakilven tavoitteita. Näitä ovat Creative Europe, Digital Europe, Horizon, CERV, Oikeus-ohjelma ja Erasmus+. Seuraavalle rahoituskehyskaudelle komissio on ehdottanut erityisesti AgoraEU-ohjelmaa näiden tavoitteiden edistämiseen. Komissio mainitsee myös puolustusrahoituksen yhtenä keinona demokraattisen häiriönsietokyvyn kasvattamiseen.

Kansalaisyhteiskuntastrategia

Euroopan unionin kansalaisyhteiskuntastrategia määrittelee, että kansalaisyhteiskunta rakentaa demokratiaa Euroopassa ja muualla maailmassa. Aktiivinen kansalaisyhteiskunta osallistuu vailla uhkaa EU:ssa ja puolustaa sen arvoja. Strategia asettaa kolme keskeistä tavoitetta, joilla EU ja sen jäsenvaltiot tukevat kansalaisyhteiskuntaa. Kansalaisyhteiskunnalla on sosiaalisia sekä palveluihin ja vaikuttamiseen liittyviä tehtäviä yhteiskunnassa.

Kansalaisyhteiskuntastrategian ensimmäisenä tavoitteena on vahvistaa kansalaisyhteiskunnan osallisuutta hallinnon kumppanina. Strategia tunnistaa deliberatiivisen eli keskusteleavan demokratian, osallisuusrakenteiden ja dialogien merkityksen valmistelussa ja päätöksenteossa. Strategia ehdottaa uuden kansalaisyhteiskunta-alustan perustamista, mikä vahvistaisi EU:n arvioihin liittyvää dialogia. Lisäksi ehdotetaan vuotuisen tapahtuman järjestämistä sekä esimerkiksi komission ja kansalaisyhteiskunnan dialogiperiaatteiden käyttöönottoa.

Kansalaisyhteiskuntastrategian toisena tavoitteena on avoimen ja elinvoimaisen kansalaisyhteiskunnan tukeminen ja sen toimintamahdollisuuksien suojeleminen. Strategia korostaa kansalaisyhteiskuntakehityksen seurantaan EU:ssa, jotta kansalaisyhteiskunnan tilan kaventumiseen tai kansalaisjärjestöjen kohtaamiin uhkiin voidaan reagoida varhain. Konkreettisenä ehdotuksena mainitaan verkkotietokeskuksen perustaminen. Jäsenvaltioita kannustetaan laatimaan tai päivittämään strategiansa, joilla aktiivista ja elinvoimaista kansalaisyhteiskuntaa ja sen myönteistä vaikutusta yhteiskunnassa tuetaan.

Kansalaisyhteiskuntastrategian kolmas tavoite on riittävä, kestävä ja läpinäkyvä julkinen rahoitus kansalaisyhteiskunnalle. Yhtäältä korostetaan EU-rahoituksen kehittämistä, kuten hallinnollisen taakan keventämistä ja vuoropuhelun lisäämistä rahoitusta suunniteltaessa ja arvioitaessa. Toisaalta korostetaan varainhankintakulttuurin kehittämistä, mikä vaikuttaisi myönteisesti lahjoittamismotivaatioon, myös rajat ylittävästi. Konkreettisenä esimerkkinä mainitaan mahdollisuus hyödyntää lahjoitusvähennysten kaltaisia verohelpotuksia. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä kehoitetaan kehittämään myös yhteisötalouden myönteisten vaikutusten aikaansaamiseksi. Komissio kehottaa jäsenvaltioita myös edelleen jatkamaan kansallista, hallintorajat ylittävää ohjelmatyötä kansalaisyhteiskunnan suojelemiseksi ja voimaannuttamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asiakirjat eivät ole oikeudellisesti sitovia. Komissio on edistellyt demokratiakilpi-tiedonantoa neuvoston yleisten asioiden ja hybridiasioiden työryhmässä.

SEU 2 artiklan mukaan EU:n perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina.

Demokratian periaatteista, mukaan lukien kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan osallistaminen, määrätään SEU II osastossa (9–12 artikla).

Käsittely Euroopan parlamentissa

Demokratiakilpeä varten on Euroopan parlamentissa perustettu oma valiokunta, jonka työssä on käsitelty laajasti erilaisia demokratiakilven aiheita. Valiokunnassa on varaesittelijänä ollut Mika Aaltola (EPP, FI).

Valiokunta on laatinut työasiakirjan EUDS/10/02213, 2025/2069(INI) eurooppalaisen demokration ja eurooppalaisten arvojen suojelusta, joka sisältää valiokunnan havainnot ja suositukset demokratiakilpeä ajatellen (esittelijä Tomas Tobé/EPP, SE). Työasiakirjassa korostetaan, että on tärkeää vahvistaa unionin valmiuksia havaita, estää ja torjua ulko-maista tiedonmanipulointia ja häirintää sekä muita hybridiuhkia, tarvetta luoda uusi riippumaton rakenne, vahvistaa digitaalista puolustusta sekä edistää riippumattomien tiedotusvälineiden ja kansalaisyhteiskunnan roolia. Asiakirjassa käsitellään myös pakotteiden roolia, demokratioiden selviytymiskyvyn merkitystä EU:n rajojen ulkopuolella ja tarvetta edistää siviilivalmiutta moniulotteisten kriisien aikakaudella.

Valiokunta piti 24.11.2025 kuulemisen oikeuskomissaari McGrathin kanssa demokratiakilvestä. Valiokunnan näkemyksissä korostui tuki demokratiakilven tavoitteille, mutta kriittisiä arvioita esitettiin konkreettisten aloitteiden vähäisyydestä sekä uuden keskuksen roolin epäselvyydestä ja siihen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Jotkut oikeistoryhmät esittivät näkemyksiä liiallisesta puuttumisesta sananvapauteen median tukemisen kautta tai komission puuttumisesta vaalien vapauteen Romaniassa tai Unkarissa.

Kansallinen valmistelu

EU-13-jaosto ja EU-35-jaosto kirjallinen menettely 18.-22.12.2025.

Demokratiakilpeä koskevaa ennakkovaikuttamisasiakirja on ollut EU-13 ja EU-35-jaostoissa kommentoilla 6.6.-11.6.2025.

Eduskuntakäsittely

Viime vuosina eduskunta on käsitellyt monia EU:n demokratiapolitiikkaan liittyviä kirjelmiä, kuten U 3/2024 vp, U 64/2022 vp ja E 12/2021 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonannot eivät vaikuta kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannoilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia. Tiedonannoissa esitetään kuitenkin toimenpiteitä, joilla on vaikutuksia Unionin talouteen ja listataan rahoitusohjelmia, joilla toimia on tarkoitus rahoittaa. Erityisesti mainitaan AgoraEU-ohjelman ehdotettu lähes 9 miljardin euron budjetti.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Tulevaa monivuotista rahoituskehystä koskevasta tiedonannosta on annettu eduskunnalle E-kirje 19.9.2025 (E 73/2025 vp).

Oikeusalan ohjelman perustamisesta annettua ehdotusta koskeva U-kirje (U 50/2025 vp)

Valtioneuvoston selvitys: Komission laajentumispaketti 2025 (E 98/2025 vp)

Euroopan komission oikeusvaltiokertomuksen (2025) mukaan kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet Suomessa ovat laajat, mutta kielteiset kehityskulut muualla Euroopassa osoittavat, ettei demokratiaa voi pitää itsestäänselvyytenä.

Luottamuserot voivat heikentää sosiaalista koheesiota ja demokratian toimintakykyä, minkä vuoksi OECD:n Reinforcing Democracy -aloite pyrkii vahvistamaan luottamusta ja demokratiaa jäsenmaissa. Suomen vahvuutena nähdään halu edistää kahdensuuntaista vuorovaikutusta hallinnon ja kansalaisyhteiskunnan välillä, mikä lisää osallisuutta, ymmärrystä ja luottamusta, jotka ovat keskeisiä tekijöitä demokratian uhkien torjumisessa.

Euroopan neuvosto valmistelee parhaillaan uutta demokraattista paktia Euroopalle. Uusi demokraattinen pakti Euroopalle on sekä strateginen että poliittinen prosessi, jonka tarkoituksena on vahvistaa demokratian perusteita, korostaa sen etuja, palauttaa luottamus ja uudistaa sen muotoa, jotta demokratia olisi konkreettinen ja merkityksellinen asia kaikille, erityisesti nuoremmille sukupolville. Paktin tavoitteena on vahvistaa jäsenvaltioiden ja muiden toimijoiden asemaa, jotta ne voivat johtaa omaa demokratiakehitystään kansallisten toimintasuunnitelmien avulla ja vahvistaa keskinäistä vuorovaikutusta. Pakti tukee myös Euroopan neuvoston valtion- ja hallitusten päämiesten huippukokouksessa vuonna 2023 sovittujen Reykjavikin demokratiaperiaatteiden yhteisten parametrien käyttöä. Paktin keskeisinä tavoitteena on vahvistaa 1) demokratiasta oppiminen ja sen harjoittaminen resilienssin vahvistamiseksi, 2) demokratioiden suojeleminen demokraattisen turvallisuuden avulla, sekä 3) Innovointia tulevaisuuden vahvempien demokratioiden puolesta.

Asiakirjat

COM(2025) 790 final
JOIN(2025) 791 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heini Huotarinen, OM, 02951 50003, heini.huotarinen@gov.fi
Mikko Lehtonen, OM, 02951 50173, mikko.lehtonen@gov.fi
Maria Wakeham-Hartonen, OM, 02951 50416, maria.wakeham-hartonen@gov.fi
Anne Lamminmäki, VNK
Roosa Patrakka, LVM
Sanna Puura, OKM
Vesa Kekäle, UM

VAHVA-tunnus

EU/1126/2025
EU/1127/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite